

# USVOJENJE

izvještaj prezentovan na Danu solidarnosti s djecom bez roditeljskog staranja u organizaciji mladih Svi Zajedno,

02. april 2009. godine

Porodični zakon FBiH reguliše pitanje zaštite djece kroz usvojenje. U zakonu je definisan pojam usvojenja, uloga organa starateljstva u postupku usvojenja, vrste usvojenja, ko može biti usvojitelj, koje su smetnje za zasnivanje postupka usvojenja i drugo.

## **Pojam i vrste usvojenja**

Usvojenje je poseban oblik porodično pravne zaštite djece bez roditelja ili bez odgovarajućeg roditeljskog staranja, kojim se zasniva roditeljski odnosno srodnički odnos.

Usvojenje može biti potpuno i nepotpuno.

Usvojioci su dužni upoznati dijete sa činjenicom da je ono usvojeno najkasnije do 7 godina života djeteta ili odmah po zasnivanju usvojenja ako je dijete starije.

Prije zasnivanja usvojenja organ starateljstva će bez naknade smjestiti dijete u porodicu budućih usvojlaca na period od šest mjeseci. U tom periodu organ starateljstva će vršiti nadzor nad djetetom kako bi utvrdio da li je usvojenje u najboljem interesu djeteta.

**Potpuno usvojenje** je neraskidivo i njime se između usvojioca i njegovih srodnika sa jedne strane i usvojenika (djeteta) i njegovih potomaka sa druge strane zasniva neraskidiv odnos srodstva koji je jednak krvnom srodstvu.

Potpuno se može usvojiti dijete do 10 godina života.

Potpuno usvojiti dijete mogu bračni partneri zajednički ili maćeha ili očuh djeteta koje se usvaja. Potpuno usvojiti mogu i vanbračni partneri pod uslovom da žive u vanbračnoj zajednici najmanje pet godina.

Kod potpunog usvojenja u matičnu knjigu rođenih upisuju se usvojioci kao roditelji usvojenika. ( u rubriku podaci o roditeljima).

**Nepotpuno usvojenje** je raskidivo. Kod nepotpunog usvojenja između usvojioca i njegovih srodnika i usvojenika i njegovih potomaka nastaju prava i dužnosti koji prema zakonu postoje između roditelja i djece osim ako zakonom nije drugačije određeno.

Kod nepotpunog usvojenja usvojioci mogu odrediti ime usvojenika. Usvojenik dobiva prezime usvojioca osim ako usvojlac odluči da usvojenik zadrži svoje prezime ili da svom prezimenu doda prezime usvojioca.

Nepotpuno se može usvojiti dijete do navršene 18. godine života.

Nepotpuno može usvojiti dijete osoba koja nije u braku i vanbračni partneri pod uvjetom da žive u vanbračnoj zajednici najmanje pet godina.

Nepotpuno usvojenje se može raskinuti i to ga raskida organ starateljstva po službenoj dužnosti ili na prijedlog usvojioca ako utvrdi da to zahtijevaju opravdani interesi maloljetnog usvojenika.

### **Kada se dijete može usvojiti?**

- a) Dijete se može usvojiti ako je roditelju oduzeto roditeljsko staranje;
- b) Dijete koje ne živi sa roditeljima, a roditelji su tri mjeseca u većoj mjeri zapustili staranje o djetetu;
- c) ako je roditelju ograničena ili oduzeta poslovna sposobnost;
- d) ako je boravište roditelja nepoznato najmanje šest mjeseci a u tom periodu se ne brine za dijete.

### **Uvjeti za zasnivanje usvojenja:**

Usvojenje se može zasnovati kada je u interesu usvojenika. Ne može se usvojiti dijete mlađe od tri mjeseca života. Ne može se usvojiti dijete maloljetnih roditelja mlađe od godinu dana osim ako nema izgleda da će dijete odrastati sa biološkim roditeljima ili sa bližim srođnicima.

### **Ko može usvojiti dijete?**

Po postojećem zakonu usvojlac može biti državljanin Bosne i Hercegovine. Usvojlac takođe može biti i strani državljanin ako je to u najboljem interesu djeteta i ako dijete ne može biti usvojeno u Bosni i Hercegovini. Kada dijete usvaja strani državljanin neophodno je prije zasnivanja postupka usvojenja pribaviti saglasnost federalnog organa za poslove socijalne zaštite.

Usvojlac može biti osoba koja je u životnoj dobi od 25-45 godina i koja je od usvojenika starija najmanje 18 godina.

### **Smetnje za usvojenje su:**

- a) usvojiti ne može osoba kojoj je oduzeto roditeljsko staranje;
- b) osoba kojoj je ograničena ili oduzeta poslovna sposobnost;
- c) osoba koja ne pruža dovoljno garancija da će pravilno ostvarivati svoje roditeljsko pravo.

Usvojiti ne može ni osoba kod čijeg bračnog druga postoji jedna od okolnosti pod tačkom a, b i c

### **Postupak zasnivanja usvojenja-uloga organa starateljstva:**

Osoba koja želi usvojiti dijete podnosi zahtjev organu starateljstva. Za zasnivanje postupka usvojenja nadležan je organ starateljstva mjesta prebivališta odnosno boravišta djeteta, ako se njegovo prebivalište ne može utvrditi.

Organ starateljstva po službenoj dužnosti pribavlja mišljenje o podobnosti osoba ili osobe koji žele usvojiti dijete od organa starateljstva prebivališta istih kao i porodičnog savjetovališta i drugih organizacija i stručnjaka (socijalni radnik, psiholog, pedagog, ljekar, i dr.) U postupku usvojenja organ starateljstva donosi rješenje o zasnivanju usvojenja u kojem se navodi: ime i prezime djeteta, datum i mjesto rođenja i državljanstvo usvojenika, ime i prezime jednog roditelja, matični broj i državljanstvo usvojioca, vrstu usvojenja, i novo ime i prezime usvojenika.

Organ starateljstva je dužan pravosnažno rješenje o zasnivanju usvojenja, dostaviti nadležnom matičnom uredu radi upisa u matičnu knjigu rođenih.

**STANKA TODORVIĆ**  
**Prof. pedagogije i psihologije**